

MIASTO – GRANICA – RZEKA BLIŹNIACZE MIASTA NA NOWYCH WEWNĘTRZNYCH GRANICACH UNII EUROPEJSKIEJ

Na terenie Collegium Polonicum w Słubicach oraz *Europa-Universität Viadrina* w Frankfurcie nad Odrą 29-30 kwietnia 2004 r. odbyła się interesująca konferencja pt. „Miasto – granica – rzeka. Bliźniacze miasta na nowych wewnętrznych granicach Unii Europejskiej”. Organizatorami byli: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Uniwersytet Europejski Viadrina oraz Fundacja Heinricha Bella. O randze tego wydarzenia może świadczyć uczestnictwo licznej grupy naukowców, publicystów, przedstawicieli władz samorządów lokalnych, organizacji pozarządowych oraz środowisk twórczych z kraju i z zagranicy. Uroczystą inaugurację konferencji zaszczylicili swą obecnością: rektor UAM prof. dr hab. Janusz Wiśniewski, rektor *EUV* prof. Gesine Schwan, burmistrz Słubic Ryszard Bodziacki, przedstawiciel Fundacji Heinricha Bella Inka Thunicka oraz dyrektor Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM dr Tadeusz Wallas.

Podstawę toczącej się dyskusji stanowiły referaty, przygotowane w głównej mierze przez naukowców polskich oraz z RFN. Po uroczystym otwarciu dokonanym przez dra Krzysztofa Wojciechowskiego, część merytoryczną konferencji zainaugurował prof. dr Karl Schlogel wykładem pt. „Miasto – granica – rzeka”. Przedmiotem jego wystąpienia był rys historyczno-socjologiczny, dotyczący wzajemnych reakcji wybranych europejskich miast pogranicza. Autor zwrócił uwagę na fakt, iż położenie geopolityczne uwarunkowało w niezwykle ciekawy i niejednorodny sposób rozwój ośrodków miejskich, podzielonych przez granice formalno-prawne oraz naturalne. K. Schlogel ukazał zawiłe niuansy sąsiedztwa i wzajemnych relacji społeczności podzielonych miast, które – pomimo przeszkód często natury politycznej – potrafiły patrzeć, ze względu na specyfikę położenia, w podobnych kierunkach, rozumiejąc szanse i wyzwania.

Moderatorem pierwszej sesji zatytułowanej: „Socjologia pogranicza. Język a tożsamość” był dr Cezary Trosiak. W ramach tego bloku tematycznego wygłoszono dwa wykłady połączone z dyskusją. Pierwszy z nich pt. „Język – przeszkoda oraz pomost w porozumieniu. Dwujęzyczność we Frankfurcie n. Odrą i Słubicach” przedstawił prof. dr Hartmunt Schroeder, krytycznie oceniając asymetrię w zainteresowaniu nauką języka zagranicznego sąsiada. Badania objęły swoim zasięgiem przede wszystkim społeczności akademickie obydwu sąsiadujących ze sobą placówek naukowych, jakimi są Collegium Polonium oraz *Europa-Universität Viadrina* świadczą niezbicie o zaniechaniu nauki języka przez wybrane grupy oraz stopniowym spadku zainteresowania językiem polskim ze strony studentów niemieckich. Te same badania wykazały natomiast ogólną tendencję wzrostu zainteresowania językiem angielskim jako językiem pełniącym rolę uniwersalnego pomostu interkulturowego w zacieśnianiu wzajemnych relacji społeczno-polityczno-ekonomicznych poszczególnych regionów świata. Drugi wykład pt. „Międzynarodowe uregulowania dotyczące współpracy miast partnerskich” wygłosił prof. dr hab. Bogdan Koszel. Podkreślając rolę RFN na europejskiej scenie politycznej w latach dziewięćdziesiątych XX w., wskazał równocześnie na fakt, że państwo to pomimo ogromnego wyzwania, jakie stanowiło zjednoczenie obu państw niemieckich, zwróciło szczególną wagę na prawne uregulowania stosunków ze swoimi wschodnimi i południowymi sąsiadami i partnerami. Zainicjowane to zostało zapisami dotyczącymi współpracy pomiędzy regionami, gminami i jednostkami samorządu terytorialnego, w szczególności w rejonie przygranicznym w ramach Traktatu o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy pomiędzy Polską a Niemcami zawartym 17 czerwca 1991 r. Były one zgodne z Europejską Kartą Samorządu Terytorialnego z 15 października 1985 r., w której w preambule podkreślano rolę społeczności lokalnych w demokratycznym ustroju. Znalazły potwierdzenie w Układach Europejskich, które obligowały do pogłębiania współpracy w dziedzinie rozwoju regionalnego i planowania przestrzennego.

Kolejnej sesji poświęconej sprawozdaniom z europejskich miast bliźniaczych, przewodniczył prof. dr hab. Zdzisław Puślecki, a pierwszy referat pt. „Bliźniacze miasta na europejskich granicach” przedstawiła prof. dr Helga Schulz. Zawierał on wiele ważnych konkluzji dotyczących relacji pomiędzy

miastami granicznymi, z perspektywy społeczno-ekonomicznego rozwoju tych ośrodków miejskich, poglądów lokalnych społeczność i form współpracy. H. Schulz podkreśliła, iż istotnym warunkiem powiązań „miast sąsiadów” jest przede wszystkim transgraniczny rynek pracy, a najważniejszymi działaniami transgranicznymi są zakupy i praca, które występują obok instytucjonalizacji obszarów współpracy. Kolejne wystąpienia ukazywały postęp w zacieśnianiu wzajemnych kontaktów w poszczególnych obszarach życia społeczno-kulturowego-ekonomicznego na przykładach takich miast nadgranicznych, jak: Terespol – Brześć, Komarom – Komarno, Valka -Valga, Gorizia – Nova Gorica, Gubin – Guben.

W drugim dniu obrad ostatnią sesję zatytułowaną: „Bliźniacze miasta na granicy na Odrze i Nysie” moderowała H. Schulz. Pierwszy referat pt. „Problemy gospodarcze oraz szanse dla Frankfurtu n. Odra i Słubic w perspektywie rozszerzenia Unii Europejskiej” przedstawił dr Kristof Dascher. Autor, wskazując na główne akcenty konsumpcji klientów niemieckich w Słubicach, podkreślił, iż pomimo specyficznej struktury zakupów i sceptycyzmu konsumenckiego, polscy przedsiębiorcy powinni patrzeć (przy odpowiedniej polityce marketingowej) z optymizmem w przyszłość. W kolejnym wystąpieniu pt. „Rola współpracy miast partnerskich w budowaniu dialogu europejskiego” C. Trościak przyjął założenie, iż skuteczna realizacja idei integracji transgranicznej współdecydowała i będzie współdecydować o powodzeniu procesu wchodzenia Polski do Unii Europejskiej. Wskazał również na fakt, że problematyka współpracy miast partnerskich stanowi niewyczerpany obszar badań.

Kolejne wystąpienie dra Michaela Wielera na temat „Przełamanie milczenia. Wspólne rozważanie historii w Europa-Mieście Zgorzelec” dotyczyło bolesnej historii stosunków polsko-niemieckich, widzianych przez pryzmat przeżyć poszczególnych osób, świadków wydarzeń. Następne referaty poświęcono specyfice lokalnej sąsiedztwa, współpracy Słubic i Frankfurtu oraz dalszej perspektywie rozwoju obu miast. W tej części na szczególną uwagę zasługiwał wykład prof. dr hab. Jana Roga pt. „Socjologia pogranicza w świetle najnowszych polskich badań”. Autor, ukazując dorobek naukowy polskich socjologów z perspektywy historycznej, w szczególności podkreślił tradycje z lat trzydziestych XX w. i wkład naukowy F. Znanieckiego oraz jego następców, prace tworzone po II wojnie światowej pod kierunkiem S. Ossowskiego, a także publikacje z lat sześćdziesiątych. J. Róg przedstawił wieloaspektowość zagadnienia pogranicza oraz swoisty „powrót” socjologów do badań nad problematyką pogranicza po 1989 r. Ważnym zagadnieniem, które stało się przedmiotem dyskusji, był rozwój przestępczość w rejonie przygranicznym. Frankfurtu nad Odrą i Słubicach. Prof. dr Jan C. Joerdean stwierdził, iż istnieje wiele wiarygodnych przesłanek świadczących o malejącej tendencji do przestępstw typowych dla regionów nadgranicznych, szczególnie w perspektywie najbliższych lat.

W trakcie konferencji odbyły się również plenery, w czasie których dyskutowano o problemach dobrosąsiedzkich stosunków oraz współpracy. Przedstawiono wiele ciekawych koncepcji i uwypuklono wątpliwości związane z wyzwaniem, przed którymi stoi Polska oraz inne państwa sąsiedzkie. Podkreślono tym samym wagę poruszanej tematyki oraz potrzebę dialogu wobec szerokiego spektrum problemów, nurtujących społeczności lokalne miast i regionów pogranicza w perspektywie zmian związanych z poszerzeniem Unii Europejskiej.

Witold Ostant

JUBILEUSZ 85-LECIA WYDZIAŁU PRAWA I ADMINISTRACJI UNIwersytetu IM. ADAMA MICKIEWICZA W POZNANIU

W tym roku Wydział Prawa i Administracji UAM w Poznaniu obchodzi Jubileusz 85-lecia swego istnienia. Z tej okazji z inicjatywy władz Wydziału zorganizowane zostały w dniach 7-9 maja 2004 r. obchody jubileuszowe. Przy udziale wielu prominentnych gości ze świata nauki, kultury, polityki i gospodarki w ramach uroczystości okolicznościowych odbyły się: konferencja naukowa „Etyka